

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา
อาสาฬหบูชา 8 กรกฎาคม ๒๕๖๐

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา อาสาฬหบูชา 8 กรกฎาคม ๒๕๖๐

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันเสาร์ที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิฯ และคณะวิทยากร ได้จัดให้มีการสนทนาธรรม เนื่องในโอกาสวันอาสาฬหบูชา ที่อาคารมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ซอยเจริญนคร ๗๘ ถนนเจริญนคร แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ปฐมเทศนา

[๑๓] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งกะพระปัญจวัคคีย์ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ที่สุด ๒ อย่างนี้อันบรรพชิตไม่ควรเสพคือ การประกอบตนให้พัวพันด้วยกามสุขในกามทั้งหลาย เป็นธรรมอันเลว เป็นของชาวบ้าน เป็นของพสกนิกร ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ๑. การประกอบความเหินห่างแยกตน เป็นความลำบาก ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ๑.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปฏิปทาสายกลาง ไม่เข้าไปใกล้ที่สุดสองอย่างนั้น นันทภาคได้ตรัสรู้แล้ว ด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำดวงตาให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ปฏิปทาสายกลาง ที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว ด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำดวงตาให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพานนั้น เป็นไฉน? ปฏิปทาสายกลางนั้น ได้แก่กริยมรรคมีองค์ ๘ นี้แหละ คือปัญญาอันเห็นชอบ ๑ ความดำริชอบ ๑ เจรจาชอบ ๑ การงานชอบ ๑ เลี้ยงชีวิตชอบ ๑ พยายามชอบ ๑ ระลึกชอบ ๑ ตั้งจิตชอบ ๑.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้แลคือปฏิปทาสายกลางนั้น ที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้ว ด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำดวงตาให้เกิด ทำญาณได้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน.

[เล่มที่ ๖] พระวินัยปิฎก มหาวรรค เล่ม ๔ ภาค ๑ หน้า ที่ ๔๔

และเช่นกับทุก ๆ ครั้งที่ผ่านมา เมื่อทางมูลนิธิฯ จัดให้มีการสนทนาธรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา ก็จะมีท่านที่มีกุศลศรัทธาเป็นเจ้าภาพเจริญกุศลร่วมกับทางมูลนิธิฯ ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดดอกไม้เป็นพุทธบูชาหน้าประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ตลอดจนการนำอาหารคาวหวาน เครื่องดื่ม ไอศกรีม จากร้านชื่อดังมาออกร้านให้บริการทั้งมือเช้าและมือกลางวันแก่ทุกท่านที่เดินทางมาร่วมฟังการสนทนาธรรม

ขออนุญาตนำความการสนทนาธรรมบางตอนมาบันทึกไว้ เพื่อทุกๆ ท่านได้รับประโยชน์จากการได้อ่านและพิจารณา เช่นเคย ดังนี้ครับ

อ.วิชัย :

ความสำคัญของพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ซึ่งพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคฯ ตั้งแต่ในสมัยพุทธกาล จนถึงหลังพุทธปรินิพพานแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคฯ ผู้เป็นเถระ มีวาตะที่จะดำรงพระศาสนา ดังนั้น ความสำคัญของพระรัตนตรัยคืออะไรครับ ท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ความสำคัญก็คือว่า จากโลกที่มีดสนิทเพราะความไม่รู้มานานแสนนานในสังสารวัฏ ก็ปรากฏแสงสว่าง ซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ในสิ่งที่กำลังปรากฏ ซึ่งยากที่จะรู้ได้ เพราะว่า สิ่งที่ปรากฏขณะนี้ ทางตา ทางหู หรือว่าจะมีการรู้ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ปรากฏว่ามีอยู่ตลอดเวลา นานแสนนานไม่เคยขาดเลย แต่ไม่มีใครรู้ความจริงของสิ่งที่ปรากฏ!!

เพราะฉะนั้น สิ่งที่มี กำลังเผชิญหน้า แต่ไม่สามารถที่จะเข้าใจความเป็นจริงของสิ่งนั้นได้เลยก็หลงยึดถือสิ่งที่ไม่มีแต่เข้าใจว่ามี คำพูดนี้

ก็เป็นแสงสว่างแล้ว!! ซึ่งจากที่มีดสนิท คิดว่ามีสิ่งที่มีอยู่ตลอดเวลา เป็น เริ่มเข้าใจตามความเป็นจริงว่า มีเพียง "เมื่อปรากฏ" ทุกคำ เป็นคำจริง สามารถที่จะเข้าใจได้ ไม่ว่าอะไรก็ตามที่ปรากฏว่า มี "มีเมื่อปรากฏ" เท่านั้นเอง!! แต่ที่ไม่เคยคิด ไม่เคยเข้าใจมาก่อนว่า เท่านั้น...แล้วก็หายไป...ไม่กลับมาอีกเลย...ไม่มีอีกเลย!!

..."แต่ละคำ" เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาให้เข้าใจจริง ๆ จึงสามารถที่จะรู้ว่า สิ่งที่ได้ยินนี้ ยากที่จะเห็นด้วย หรือว่าเห็นตามความเป็นจริง เพราะเหตุว่า แม้สิ่งที่กำลังปรากฏทางตา ก็ยังคงปรากฏอยู่ แต่...ด้วยความไม่รู้ความจริง ของสิ่งที่ปรากฏ เพราะฉะนั้น ก็ "เริ่มไตร่ตรองแต่ละคำ" ว่าที่ได้ฟังนี้ ถูกต้องไหม? สามารถที่จะเข้าใจได้ไหม? ว่าขณะนี้ แม้ "เห็น" ก็ไม่ใช่ "ได้ยิน" ไม่ใช่ "คิดนึก" แต่ละหนึ่ง ก็เป็นแต่ละหนึ่ง ซึ่งปรากฏว่ามี เมื่อสิ่งนั้นเกิดขึ้น ปรากฏแล้วก็หมดไป แล้วก็ไม่กลับมาอีกเลย

ถ้ามีความเข้าใจคำนี้มั่นคง ก็จะทำให้ตั้งแต่เกิดมาในสังสารวัฏ นานแสนนานมาแล้ว ก็ได้เข้าใจความจริงว่า แท้ที่จริงแล้ว หลงยึดถือสิ่งที่มี เหมือนสิ่งนั้นยังมีอยู่ตลอดเวลา แต่ความจริง เป็นผู้ที่เมื่อรู้

ความจริงแล้วก็ปรากฏว่า โลกว่างเปล่า จากไม่มี ก็ปรากฏว่ามี
แล้วก็หายไป แล้วก็ไม่กลับมาอีก!!...

"ไม่กลับมาอีก" หมายความว่าต้องว่างเปล่าแน่นอน!! เพราะเหตุว่า
เพียงแค่ปรากฏ แล้วก็หมดไป เพราะฉะนั้น แม้แต่ แต่ละคำ ดู
เหมือนไม่สำคัญ แต่ความจริง เมื่อเป็นความจริงซึ่งได้ยินได้ฟังแล้ว
ต้องไตร่ตรองว่า สามารถที่จะ "รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า" ว่า
พระองค์ได้ทรงประจักษ์แจ้งความจริงนี้ จึงได้ทรงแสดงความจริงนี้
ให้คนอื่นได้ "เริ่มเข้าใจ" มีแสงสว่างเกิดขึ้น ท่ามกลางความมืด ว่า
ขณะนี้เป็นอย่างนี้!!

อ.วิชัย :

กราบท่านอาจารย์ครับ พระมหากรุณาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า ที่พระองค์ทรงรู้แจ้งธรรมะโดยประการทั้งปวง แล้วก็ประกาศ
พระธรรม แสดงธรรมให้บุคคลได้รู้ตาม ได้เข้าใจตาม ดังนั้น ความ
ที่เป็นรัตนะ โดยเฉพาะ สังฆรัตนะ ซึ่งก็เป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่ง
ในการที่จะดำรงพระศาสนา ซึ่งจากที่เราได้ศึกษาในพระไตรปิฎก
ก็จะเห็นคุณของพระเถระต่าง ๆ ที่ดำรงพระศาสนาไว้ครับ ท่าน
อาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

"แต่ละคำ" เป็นรัตนะหรือเปล่า? เห็นไหม? ถ้าไม่รู้ว่ามีค่าอย่างยิ่ง ก็เหมือนกับไก่ได้พลอย ไม่มีทางที่จะรู้เลยว่า แต่ละคำ เป็นรัตนะที่ประเสริฐที่สุดในสังสารวัฏ ในชีวิต!! ถ้าได้ยินบ่อย ๆ ทุกชาติหมายความว่า มีความเข้าใจที่มั่นคงว่า เป็นคำจริง ซึ่งสามารถที่จะประจักษ์แจ้งได้

ด้วยเหตุนี้ เมื่อตรัสรู้แล้ว ด้วยพระมหากรุณา ก็ทรงแสดงพระธรรมความจริง ให้คนที่เริ่มเข้าใจ จนกระทั่ง ผู้ที่ได้สะสมความเข้าใจมาแล้วมากในครั้งก่อน ไม่เหมือนกับผู้เริ่มต้นได้ฟัง ผู้ที่ได้สะสมความเข้าใจมามาก ก็สามารถที่จะอบรมเจริญปัญญา รู้จริง ตามคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นสังฆรัตนะ

บุคคลนั้น จากการที่ไม่รู้ความจริงเลย มีดี แต่จาก มีดี มาสู่ ความสว่าง เพราะฉะนั้น ธาตุที่สามารถที่จะดับความเห็นผิด ซึ่งทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ปรากฏตามความเป็นจริง แล้วก็สามารถที่จะมีปัญญาที่เห็นแจ้งความจริงอย่างนั้นได้ เพราะฉะนั้น ธาตุนี้หรือบุคคลนั้น ก็เป็น "สังฆรัตนะ" เพราะเหตุว่า ไม่ถึงความเป็น "พุทธรัตนะ"

อ.วิชัย :

กราบท่านอาจารย์ครับ ข้อความในรัตนสูตร มีข้อความบางส่วนว่า "พระอริยบุคคลเหล่าใดในศาสนาของพระพุทธโคดม ประกอบดีแล้ว มีใจมั่นคง ปราศจากความอาลัย พระอริยบุคคลเหล่านั้น ถึงพระอรหันต์ที่ควรถึง หยั่งเข้าสู่พระนิพพาน ได้ความดับกิเลส เสวยผลอยู่" ข้อความที่กล่าวถึง ความเป็นผู้ที่เป็นสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคฯ แล้วเป็นผู้ที่มีใจที่มั่นคง คืออย่างไรครับ ท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ต้องทีละคำ จะได้ความซาบซึ้งมากกว่า จบไปแล้วเมื่อไหร่พูดว่าอะไร? จำได้ไหม? ตั้งแต่นั้น? แต่ถ้าได้เข้าใจจริง ๆ ไม่จำเป็นที่จะต้องไปจำคำ เพราะว่าความเข้าใจนั้นสามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง ซึ่งสามารถที่จะทำให้เข้าใจในกาลอื่นได้ด้วย "ทีละคำ"

อ.วิชัย :

"พระอริยบุคคลเหล่าใดในศาสนาของพระพุทธโคดม ประกอบดีแล้ว" ครับท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เห็นไหม? "ประกอบดีแล้ว" แต่ละคำ เป็นคำที่จะต้องรู้ว่า มีความหมายที่ควรที่จะได้เข้าใจ ขอยกข้อความอื่น เช่นว่า พระภิกษุ-ผู้ขอ ไม่ใช่ขอธรรมดา แต่ว่า เป็นผู้ที่ "ทำความดี ในเพราะการขอ" แค่นี้ค่ะ รู้จักภิกษุไหม? "ทำความดี ในเพราะการขอ" ต้องรู้จนกระทั่งว่า "ความดีอะไร?" ไม่ใช่หยุดเพียงแค่ฟัง!!

...ผู้ที่เป็นภิกษุ คือผู้ที่กระทำความดี ในเพราะการขอ "ความดีอะไร?" เหมือนทุกคำที่เราได้ยิน ต้องลึกซึ้ง ความดีอย่างชาวบ้าน หรือ? ความดีในการที่ช่วยเหลือคนอื่น ให้ทาน สร้างสิ่งสาธารณะ เพื่อประโยชน์ เหมือนอย่างชาวบ้าน อย่างนั้นหรือ? นั่น...ไม่ใช่ภิกษุในธรรมวินัย!!

"ผู้ที่กระทำความดี ในเพราะการขอ" คือ ผู้ที่ได้ศึกษาธรรมะ!!! มีความเข้าใจธรรมะ!!! อบรมเจริญปัญญา ขัดเกลากิเลส ในเพศบรรพชิต ซึ่งเป็นเพศที่สูงยิ่ง ได้ยินคำนี้..."เป็นเพศที่สูงยิ่ง"...ไม่ใช่อย่างชาวบ้าน!! อีกต่อไป!! เพราะว่า อุทิศชีวิตทั้งหมด เพื่อที่จะขัดเกลากิเลสในเพศบรรพชิต ต้องมีการฟังพระธรรม ต้องมีความเข้าใจพระธรรม เพราะเหตุว่า ปัญญาต่างหาก!!! ที่นำไปสู่คุณความดีทั้งหลาย ซึ่งเป็นบารมี!!!!...

...ทุกคนอยากดี ใช่ไหม? แล้วอย่างไรถึงจะดีได้? เห็นไหม? ไม่สามารถที่จะดีได้อย่างที่อยาก ถ้าไม่มีปัญญา แต่ถ้ามีปัญญา ความเห็นถูกต้อง สิ่งใดเป็นโทษ "ปัญญาละ" สิ่งใดเป็นประโยชน์ "ปัญญาก็อบรมเจริญ" กระทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์

เพราะฉะนั้น จากอกุศลซึ่งมีมาก ค่อย ๆ ลดน้อยลง ตามกำลังของความเข้าใจที่ถูกต้อง!! กุศลทั้งหลายเพิ่มขึ้น อกุศลน้อยลง ก็สามารถที่จะเข้าใจธรรมะ ซึ่งกำลังปรากฏได้!! เพราะว่าได้ขัดเกลากิเลสจากการที่เคยเกิดมาก ๆ ในขั้นไม่ได้เคยฟังเลย จนกระทั่งสามารถที่จะ ขณะใดที่ตื่นขึ้นอีก "กระทำความดี ในเพราะการขอ" เพราะเหตุว่า ไม่ใช่เฉพาะพระภิกษุเท่านั้น ที่มีโอกาสได้ฟังพระธรรม ได้อบรมเจริญปัญญา แต่ว่า แม้แต่คฤหัสถ์ อุบาสก อุบาสิกา ก็ฟังพระธรรม ขัดเกลากิเลสในเพศบรรพชิต แม้ไม่ขอ แต่ก็กระทำความดีได้!!!...

...เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นภิกษุ ยิ่งต้องทำความดี เพราะเป็นชีวิตที่ ประเสริฐกว่าคฤหัสถ์ จะทำความดีอย่างคฤหัสถ์ ไม่พอ!! นั่นคือ ความดีระดับชั้นของคฤหัสถ์ ถ้าเป็นความดีในชั้นของผู้ที่สละชีวิต คฤหัสถ์ ต้องทำความดี ซึ่งเหนือกว่าความดีของคฤหัสถ์ ต้องมีชีวิต ซึ่งเป็นไปด้วยการศึกษาพระธรรม ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง เพราะ พระธรรมเป็นสิ่งที่ละเอียด เป็นสิ่งซึ่งใครไม่สามารถที่จะ เปลี่ยนแปลงได้ หรือไปทำให้เกิดขึ้นได้ จะไปนั่งทำ ๑๕ วันทีมนั้น ที่นี้ ไม่สามารถที่จะทำให้ปัญญาสามารถรู้ความจริงได้!!

เพราะฉะนั้น ผู้ที่เป็นภิกษุ-ทำความดีในเพราะการขอ ชาวบ้านเห็น ภิกษุ เคารพในเพศที่สูงยิ่ง เพราะฉะนั้น จากการที่ได้รับความ อุปถัมภ์ อนุเคราะห์ จากชาวบ้าน ให้ชีวิตดำเนินอยู่ เพราะเห็น ความประเสริฐยิ่งของชีวิตพระภิกษุ ภิกษุนั้นต้องศึกษาพระธรรม ด้วยความเคารพ ไม่ใช่ด้วยความประมาท ไม่ใช่โดยการกล่าวพระ ธรรมตามธรรมดา ไม่มีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ซึ่งเป็นความดีซึ่ง สามารถที่จะเข้าถึงความลึกซึ้งของธรรมะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดง เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและบุคคลอื่นด้วย!!!

ด้วยเหตุนี้ แม้แต่คำธรรมดา "ทำความดี ในเพราะการขอ" ภิกษุ ต้องทำความดี ซึ่งเหนือความดีของคฤหัสถ์ มีการศึกษาพระธรรม มีการขัดเกลาจิตใจ มีการประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยการ แสดงธรรมะที่ได้เข้าใจแล้ว กับบุคคลอื่นด้วย!!!!...

อ.วิชัย :

กราบท่านอาจารย์ครับ ดังนั้น ความเป็นภิกษุต้องประพฤติคล้อยตามความเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ พระองค์มีความประพฤติเช่นไร สาวกของพระผู้มีพระภาคฯ ก็มีความประพฤติเป็นไป ตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครับท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

ถ้าประพฤติตามพระธรรมวินัย ไม่มีใครรู้เลย ว่าใครเป็นพระอรหันต์ นั่นคือ สมณะเชื้อสายศากยบุตร ถ้าใครจะบวช ต้องเป็นอย่างนั้น!! ไม่ใช่ว่า บวชโดยไม่รู้อะไรเลย เพราะอยากบวชกันเป็นจำนวนมาก นี่ผิดแล้ว!! ไม่ตรงตามความประสงค์ ไม่ได้เคารพในพระธรรมวินัยว่า บวชทำไม ถ้าไม่มีการศึกษาให้เข้าใจพระธรรม และไม่มีการขัดเกลาจิตใจในเพศบรรพชิต ก็เป็นโทษ เป็นบาป!! ไม่ใช่เป็นบุญ!!!

อ.วิชัย :

กราบท่านอาจารย์ครับ แม้ข้อความสั้น ๆ ว่า เป็นผู้ประกอบดีแล้ว ก็คือ เป็นผู้ที่ประพฤติเป็นไปที่ดีแล้ว และ "ความประพฤติที่เป็นไปที่ดีแล้วของความเป็นภิกษุ" เป็นอย่างไรครับ

ท่านอาจารย์ :

ต้องมีปัญญา ที่จะเข้าใจคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะศึกษาด้วยความเคารพ เข้าใจ รอบรู้ ในแต่ละคำ ที่ได้ฟัง ไม่ประมาทเลย ว่าคำนี้ไม่รู้จักได้ เหมือนเราสนทนาธรรม ก็อ่านไปเผิน ๆ แต่ถ้าเป็นพระภิกษุ จะเผินอย่างนี้ไม่ได้ ต้องรู้ที่ลึกซึ้งละเอียดกว่านี้ด้วย เพราะเหตุว่า ต้องเข้าใจว่า ธรรมะคือเดียนี่!! ทุกอย่างเป็นอนัตตา เพราะฉะนั้น คำตอบสุดท้ายก็คือว่า การฟัง

ธรรมะ เพื่อให้เห็นตามความเป็นจริงว่า ธรรมะคือทุกสิ่งทุกอย่างนี้
ไม่ใช่เรา!! ไม่ใช่ของเรา!! ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร
ทั้งสิ้น!! จึงสามารถที่จะเข้าใจความหมายที่ลึกซึ้งอย่างยิ่งของคำว่า
"อนัตตา"

เพราะเหตุว่า ไม่เคยมีแสงสว่าง ที่จะทำให้รู้ว่า เดียวนี้ไม่ใช่เรา!!
ไม่ใช่สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นของใครเลยทั้งสิ้น!! แต่ละหนึ่งทีปรากฏ เกิด
เพราะเหตุปัจจัย ซึ่งไม่มีใครสามารถที่จะไปบังคับบัญชาหรือว่าปรุง
แต่งให้เกิดขึ้นได้

อ.วิชัย :

ครับ ดังนั้น ความประพฤติที่เป็นไปที่ดี ก็คือ ต้องเป็นไปด้วย
ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นไปในการที่จะขัดเกลาความ
ประพฤติที่ไม่ดี เนื่องจากอกุศลธรรมทั้งหลาย

ท่านอาจารย์ :

คนดี ที่ไม่มีปัญญา ที่ไม่มีความเข้าใจว่า เป็นธรรมะ ไม่ใช่เรา ก็ดี
เพียงแค่ "เราดี" แต่ว่าดีที่สุดตามความเป็นจริงก็คือ ไม่ใช่เราเลย
แต่ว่าเป็นธรรมะ!! เพราะฉะนั้น คำนี้เป็นคำที่ควรจะต้องเข้าใจว่า
ฟังธรรมะเพื่อเข้าใจว่า เป็นธรรมะ จนกว่าจะรู้จักธรรมะ จนกว่าจะ
รู้แจ้งว่า ทั้งหมดเป็นธรรมะ!! ซึ่งเป็นอนัตตา!!

- อ.วิชัย :** ข้อความที่ท่านอาจารย์ได้กล่าวถึง เป็นผู้ประพาศิตความดีในเพราะ การขอ ความดีตั้งแต่ แม่เบื่องตันในความประพาศิตเป็นไปใน สิกขาบทต่าง ๆ จนถึงปัญญาที่จะดับอกุศลได้ครับท่านอาจารย์
- ท่านอาจารย์ :** มีชีวิตดุจสังข์ขัด หอยสังข์ขาวไหม? แล้วยังขัดด้วย!! ให้พ้นจาก กิเลส มลทินทั้งหลาย แม้แต่ฝุ่นละออง
- อ.วิชัย :** แสดงว่าใจของภิกษุในธรรมวินัย ไม่มีความเยื่อใยในความเป็น คฤหัสถ์อีกต่อไป เพราะว่าเป็นผู้ที่ประพาศิตขัดเกลากิเลสอย่างยิ่ง ครับท่านอาจารย์
- ท่านอาจารย์ :** แล้วต้องมั่นคง "เถระ" เถระคือความมั่นคง มั่นคงในอะไร? ในความ จริง ซึ่งเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะฉะนั้นไม่ศึกษา ได้ไหม? ไม่รู้ธรรมะแล้วจะมั่นคงได้อย่างไร?

- อ.วิชัย :** ท่านอาจารย์ครับ ดังนั้น แม้ข้อความในรัตนสูตร ที่กล่าวว่า อริย สาวกของพระผู้มีพระภาคฯ เป็นผู้ที่มีใจมั่นคง คือ ความจริงที่มีใน ขณะนี้
- ท่านอาจารย์ :** ต้องมั่นคงในความเห็นถูก ความเข้าใจถูก ตามคำสอนของพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่คิดเอง!! ไม่ใช่เอาประโยชน์หนึ่ง ข้อความหนึ่ง

แล้วก็พูดด้วยความเข้าใจของตัวเอง ทั้งต่อ ทั้งแต่ง ทั้งเติม ด้วย
ความคิดเห็นของตัวเอง แต่ว่าไม่ได้เข้าใจในความลึกซึ้งของธรรมะ
ว่า ทุกคำเป็นปรมัตถธรรม เป็นความจริงซึ่งใครก็เปลี่ยนแปลงไม่ได้
และเป็นอภิธรรมด้วย เพราะเหตุว่า ลึกซึ้งยิ่งกว่าที่ใครสามารถจะ
ประมาณได้ เช่น เตี้ยนี้ เหมือนไม่มีอะไรหายไปเลยสักอย่าง แต่
ว่าความจริง แม้ "หนึ่งที่เกิด" มีปัจจัยแล้วดับทันที นี่คือความลึกซึ้ง
อย่างยิ่ง ใครก็เปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ว่า สามารถที่จะอบรมเจริญ
ปัญญา จนถึงความเป็น สังฆรัตนะ เป็นสาวก ผู้ที่รู้แจ้งอริยสัจ
ธรรม เป็นผู้ที่มีความเคารพในพระรัตนตรัย

อ.วิชัย :

กราบท่านอาจารย์ครับ ถ้ากล่าวถึงความมั่นคง ถ้าเป็นภาษาบาลี ก็
จะกล่าวถึงความเป็น "เถระ" เราอาจจะเคยได้ยินคำว่า "เถรวาท"
(เถ-ระ-วา-ทะ) วาทะคือ คำกล่าวที่มั่นคง ที่เป็นเถระ เป็นอย่างไร
ครับ

ท่านอาจารย์ :

ถ้ามีความเข้าใจพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงอย่าง
มั่นคง จะพูดผิดไหม?

อ.วิชัย :

ก็ไม่ผิดแน่นอนครับ

ท่านอาจารย์ :

จะพูดคำที่ไม่ตรงตามความเป็นจริงไหม?

อ.วิชัย :

เป็นไปไม่ได้เลยครับ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นผู้ที่เป็นเถระ ก็คือ ผู้ที่มีความมั่นคงที่จะเข้าใจ
ถูกต้อง อบรมเจริญปัญญา ตามพระธรรมวินัย

อ.วิชัย :

ดังนั้น คำพูดทั้งหมดของท่าน ก็เป็นสิ่งที่ท่านได้ฟังพระธรรมจาก
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็เป็นความเข้าใจ เป็นผู้ตรงต่อความจริง

- ท่านอาจารย์ : เป็นภิกษุ ไม่ศึกษา ไม่เข้าใจธรรมะ ได้ไหม?
- อ.วิชัย : ไม่ได้เลยครับ
- ท่านอาจารย์ : เป็นเถระได้ไหม?
- อ.วิชัย : ก็ไม่ได้ เช่นเดียวกันครับ
- ท่านอาจารย์ : ค่ะ เป็นภิกษุ ไม่ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เป็นเถระได้ไหม?
- อ.วิชัย : ก็ไม่ได้เช่นเดียวกันครับ
- ท่านอาจารย์ : ก็ไม่ได้!! เพราะฉะนั้น ความมั่นคง คือ เป็นผู้ที่มีมั่นคงในการที่จะเป็นภิกษุ ในเพศบรรพชิต ต้องศึกษาพระธรรมและขัดเกลาจิตใจ โดยประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยด้วย!!

พระปัจฉิมวาจา

[๑๔๓] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนพวกเธอว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเธอจงยังความไม่ประมาท ให้ถึงพร้อมเถิด. นี่เป็นพระปัจฉิมวาจาของพระตถาคต.

[เล่มที่ ๑๓] พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม ๒ ภาค ๑ หน้าที่ ๓๒๒

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

